

DEBRECZENI FÜGGETLEN ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKRE: EGY ÓRA 5 K., NEGYEDÉVRE 15 K., FÉLÉVRE 30 K., EGÉSZ ÉVRE 60 K., EGYES SZÁM 20 FILLÉR, VASARNAP 30 FILLÉR.

POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS ERONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: FIAC-UTCA 48.

Béke és testvériség a nemzetiségekkel

A magyar népköztársaság kormánya szótartot intézett Magyarország nem magyarajku népeihez. Testvéri jóbót nyújt feljűk, jogokat kínál, kenyeret, megélhetést biztosít nekik, a magyar haza egyenlő jogu polgárai gyanánt készűl fogadni mindenkit, aki csak ennek az országnak a területén lakik, hármil legyen is az anyanyelve.

Köröskörűl új ellenségek támadnak Magyarország területe ellen. A csehek a tótoklakta vármegyékét akarják kihatítani Magyarország testéből. A lengyelek szépeességű városainkra fenik a fogukat. Az ukránok a mi ruténjeinket próbálják megrendíteni a hozzánk való híűségűkben. A románok Erdélyt készűlnek kiszakítani az ezeréves magyar államegységéből, sőt még tovább szeretnék kiterjeszteni hódító törekvéseiket, olyan részeket is maguknak köverelve, amelyeken ősidők óta szimmagyar nép lakik. A szerbek egész Délmagyarországot belekapcsolták a nagyszerb birodalom ábrándjába. Az osztrák-németek nyugati vármegyéinket csábítják elszakadásra. Belől pedig, az ország területén, hivatlan próféták mesterségesen elégűletlenséget szítanak a nem magyarul beszélő népek között, hogy az elszakadásra csábító szavakra hajoljanak.

A magyar népkormány az egyre fenyegetőbb erőszakra mindedig nem felelt hasonló erőszakkal és most sem teszi ezt, hanem testvéri békét ajánl a népköztársaság minden népének. A fölvilágosítás szavával fordul a nemzetekhez. Aki eddig elnyomtak benneteket, azok nekűnk is elnyomóink voltak. Aki a háboru vágóhídjára küldtek benneteket, azok minket is oda küldtek. Aki eddig megfosztottak benneteket az emberi jogoktól, azok tőlűnk is megtagadták emberi jogainkat. De ezután máskép lesz. Közös zsarnokainkat elpusztítottuk, a rabtartók helyébe a nép embereit emeltűk, akik nem nézik, ki milyen nyelven beszél az embertársához, hanem szabadságot, jogot, emberi életet biztosítanak mindenkinek, aki a magyar haza területén él. Segítetek megerősíteni az új Magyarországot, amely nektek épp úgy hazátok lesz, mint nekűnk, magyaroknak!

Ez a békére, testvéri, alkotó munkára hívó szózat megértésre fog találni Magyarországot nem magyarajku népeinek sorában. A szlovákok, a rutének, a románok, a szerbek, a németek nézzenek körül: megtalálják-e az őket csábító országokban mindazt a jót, amit a magyar népkormány biztosít nekik?

A polgármester lemondatása

A szociáldemokrata párt nem helyesli a lemondás formáját —
A városi szervezeti tanács állásfoglalása

Márk Endre polgármester lemondása ma az egész város közvéleményében erős hullámokat vert. Az esemény természetesen a legteljesebb, szinte ideges érdeklődés közepontjában állott és mindenkinek a várakozását felesigázták a lemondás nyomán várható események és különösen az a tény, hogy milyen álláspontot foglal a lemondással és annak körűlményeivel szemben a szociáldemokrata párt, mint ameynek tagjai sorába tartoztak azok, akik Márk Endre polgármestertől a lemondási nyilatkozatot kivették.

A szociáldemokrata párt végrehajtó bizottsága ma valóban állást is foglalt a kérdésben és pedig akként, hogy *nem azonosította magát a polgármestertől járt küldöttség magatartásával*, de magát a lemondás tényét helyeselte.

Ugyancsak foglalkozott a lemondás körűlményeivel és annak formaságaival a városi tisztviselők és alkalmazottak szabad szervezetének szervezeti tanácsa is, amely a követett forma törvényességének és ebből folyólag a lemondás jogi hatályának hiányát és így a lemondás érvénytelenségét állapította meg.

A szociáldemokrata párt állásfoglalása

A polgármester lemondásának kérdésében a debreceni szociáldemokrata párt végrehajtó bizottsága ülést tartott, amelyen *Handler Gyula* kormánybiztos is részt vett. Az ülésen ismertették a lemondás körűlményeit és hosszabb megbeszélés után a végrehajtó bizottság a következő határozatot hozta:

A szociáldemokrata párt végrehajtó bizottsága a kormánybiztosal egyetemben foglalkozott Márk Endre polgármester lemondásának körűlményeivel.

Megállapította, hogy a lemondás formája nem felel meg a törvényes kellékeknek, azt tehát nem tekinti komolynak. Az egész város közönsége párt- és foglalkozásra való tekintet nélkül türelmetlenül várja a polgármester távozását és megkönnyebbüléssel fogadja azt, azonban elvárja Márk Endrétől, hogy ezt a törvényes formák között tegye. Az ő gyengeségét igazolja, hogy egy csoport fellépése folytán egy oly lemondó iratot írt alá, melyről, mint jogászember, tudta, hogy az nem felel meg a formáknak.

A párt vezetősége megérti, méltányolja és osztja a tömeg türelmetlenségét és fellépésének jogos alapját — *de nem azonosítja magát a fellépés megtörtént formájával*. Megállapítja azonban azt is, hogy a polgármester viselkedése volt a fellépés oka, aki egy hónap alatt nemcsak hogy nem látta elérkezettnek az időt a tisztos visszavonulásra, de ténykedésével az elkeseredettséget még fokozta, így pl. legutóbb is megtagadta a munkásokból álló nemzetőrség napidíjainak előlegként való kiutalását, holott ezek a munkások voltak, akik életük kockáztatásával az ő és osztálytársainak tetsi és vagyoni biztonságát védtek.

A városi tisztviselők és alkalmazottak a lemondásról

A városi tisztviselők és alkalmazottak szabad szervezetének képviselete, aszervezeti tanács ma este 6 órakor tartott ülést, amelyen foglalkozott a polgármester lemondásának és a lemondás körűlményeinek kérdésével. Az ülésen, amelyet a városháza tanácstermében tartottak meg, *Vásáry István* dr. tanácsnok, a szervezeti tanács elnöke elnökölt és *Misztly Károly* dr. titkár ismertette az ügyet.

Vásáry István dr. tanácsnok, elnök az ülés megnyitójában kijelentette, hogy *az ülés egyetlen tárgya a polgármester lemondásának és a lemondás formájának kérdése*. — Azt hiszi az ügyet és annak előzményeit ismertetni fölösleges, mert azokat mindenki ismeri. A lemondás körűlményeit és részleteit is olyan bőven közölték már a lapok, hogy arra való kiterjeszkedés nélkül lehet az ügyet tárgyalni. Bejelentette ezután, hogy a debreceni szociáldemokrata párt végrehajtó bizottsága is foglalkozott már ez ügygel és határozatot is hozott abban.

Misztly Károly dr. titkár ismertette ezután a szociáldemokrata párt végrehajtó bizottságának határozatát.

A szervezeti tanács több tagja szólt hozzá a kérdéshez és pedig abban a szellemben, hogy a szervezeti tanácsnak a lemondás kérdésében annak minden személyi vonatkozásoktól menten állást kell foglalnia.

Vásáry István dr. tanácsnok, elnök összegezve a fölshóvalások tartalmát, megszo-

URANIA

Ma, vasárnap
november 24.

Prof. Nick Fantom

kalancójai

Az embervadász

detektív történet
4 felvonásban
100 HAV legteljesebb
alkotása.

APOLLO

Ma, vasárnap
november 24.

Lehár Ferenc

villágűrű operettje

A drótosztó

Álmjáték 4 felvonásban
őnekkésérettel.

Arany Bika mozi

Ma, vasárnap
november 24.

A legszebb Nordisk-film

Karin Sandberg

főszereplésével

Aranyugorak

színmű 5 felvonásban.

Öt bűös gyermek a főszeresben.

Az előadások minden mozgóban

4-161 6-161 8-161 8-161 8-161 10-161.

vegezte a határozati javaslatot, amelyhez Rostás István főkapitány zólt hozzá kijelentvén, hogy annak tartalmához hozzájárul s azt helyesli.

A szervezeti tanács azután a javaslatot egyhanguan elfogadta és ennek alapján a következő tartalmú határozatot hozta:

A városi tisztviselők és alkalmazottak szabadszervezetének szervezeti tanácsa ki mondja, hogy a tárgyalás alatt lévő ügyben a dolog személyi részével nem foglalkozik, mert annak a joghatályos megállapítására, hogy a hivatalban lévő polgármester a változott körülmények között betöltheti-e állását, vagy sem, nem tartja magát eziúdszerint hivatottnak. Kijelenti azonban, hogy a lemondás körüli cselekményeket és a követelt formát nem tartja a törvényesség jellegével bíró hatályos cselekményeknek. Megnyugvással veszi tudomásul, hogy a szociáldemokrata párt végrehajtó bizottsága nem azonosítja magát a törvényt föllépés formájával és annak eredményét szintén nem tartja olyannak, amely a törvényesség jellegével bírhat. A szervezeti tanács a szociáldemokrata párt végrehajtó bizottságának e nyilatkozatát a jövőre nézve elvi jelentőségű állásfoglalásnak tekinti és ebben biztosítékát látja annak, hogy a törvényes formák mindenki részéről betartatnak.

A határozat kihirdetése után az ülés véget ért.

Az entente Oroszország ellen

400,000 főnyi hadsereg a bolsevik-uralom ellen

Helsingfors, november 23. Egy angol tábornok közölte az itteni kormánnyal, hogy a szövetségesek megindították koncentrikus támadásukat az orosz szovjet-köztársaság ellen. A szalonkii entente-csapatok — mintegy 400,000 ember — északkeleti irányban menetelnek Oroszország ellen. Utközben román csapatok is csatlakoznak hozzájuk s az előcsapatok már elérték Bessarabiát. — Egyes osztagok elérték Odesszát, más osztagok pedig gyors meneteléssel Kiew felé tartanak. Berthelot tábornok, aki az ententenak ezt a vállalkozását vezeti, Romániába érkezett.

Egyidejűleg az angolok Murman feől támadnak, a finnországi gárda pedig a finn partvidék irányából támad. Hétfőn kisebb angol hadihajók jelentek meg Reval előtt.

Berlin, november 23. Hír szerint francia csapatok már legközelebb megszállják a Murman-partot.

Zürich, november 23. Párisi jelentések szerint az entente azzal a tervvel foglalkozik, hogy háromnegyedmillió emberből álló hadsereget küld az oroszországi bolsevikizmus letörésére. A Földközi-tengeren folytonosan szállítják hajókon a csapatokat Oroszországba. Szerdán este közvetlen dróttalan összeköttetést létesítettek a párisi Eiffel-torony és Kiew között. Az entente-csapatok széles fronton nyomulnak előre Kiew felé.

A bolsevikieknek másfélmillió hadseregük van

Stockholm, november 23. A Times tudósítója jelenti a szibériai frontról:

150,000 bolsevik áll szemben a csehekkel és szerbekkel. A bolsevikiek igen jól vannak szervezve s egész Közép-Oroszországot

megszállva tartják. Seregük egyharmada német, illetve magyar hadifogoly. A vezetők legnagyobb része zsidó, de van köztük sok német és magyar is. A bolsevikiek egyetlen városban 40 hadosztályt szerveztek. A bolsevik hadsereg ilyen módon fémillió emberre növekedett. Moszkvi főcéliak az, hogy Jekaterinburgot minden áron elfoglalják.

Baltazár Dezső püspök pásztorlevelei az egyházkerület lelkipásztoraihoz és a hazatért katonákhoz

Baltazár Dezső dr., a tiszántúli református egyházkerület püspöke ma két pásztorlevelet adott ki, az egyiket az egyházkerület lelkészeihez. Ez a püspöki körirat így hangzik:

„Szeretett Szolgatársaim!

A súlyos viszonyok aggodalmait között fokozott hűvvel kérlek benneteket a lelkipásztori munkára. Ovjátok a reátok bizottak lelkét minden jötehetségetek szerint a büntől. Mutogassátok mind szöszékből, mind a belmissziói munka terén, eszközeivel és módjával a hűhűség és tiszta erkölcs útját. Legyetek rajta minden szorgos igyekvéssel a jó rend megtartásán, a személy- és vagyonbiztonság hazafüli és keresztvéni követelményeinek érvényesítésén.

Ugyanezért testvéri szeretettel is, de hivatali kötelezés erejével is, arra kérlek benneteket, hogy a hazatért katonák lelkigondozására kiváló súlyt helyeztetek, látogassátok meg egyenként őket, felvilágosítván a haza érdeke által kívánt magatartás mineműsége és szükségessége felől. A létoztatásról jegyzéket vezessetek, amelyet felülvizsgálni az eszperere urak ismerjék hivatali tisztüknek, a felülvizsgálás eredményét eszperesi jelentésükbe foglalván. Az alább közölt körlevelet pedig a legközelebbi vasárnapokon szöszékből méltóztatatok meghirdetni amnyiszor, a mennyiszor a helyi viszonyok sztrint szükségesnek látszik.

A másik pásztorlevél a harcterről hazatért katonákhoz szól és a következőket mondja:

„Kegyelem Néktek és békesség az Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól.”

Azzal a szeretettel szölok hozzátok, a mely buzgóóságos mértéke sztrint elvitt utánaatok a harcerekre. Ti lehtitek Isten és ember előtt bizonyosság, hogy miként igyekeztem magamat az Úr Jézus utmutatása szerint olyan pásztorként viselni, aki életét is kész odaadni a juhokért. Sem fáradság, sem életveszedelem nem tartóztatott vissza, hogy ott is felkeresselek, lássalak, vigasztaljak és trótsiselek benneteket, hogy oda is elvigyem az Isten igéjét, szerelmeisetek áldását, ahol az öldöklő angyal járt táborát életünk ellen. Ha osztályos voltam veletik a béke áldásaiban, osztályos akartam lenni a veszedelemekben is.

A veszedelem nem múlt el rólunk. Elhárításában ti reátok vár legnagyobb feladat. Hazánk megerementette magának szabadságát, függetlenségét. Kivivta a legnagyobb áldást, amely nélkül nép és ország holdog nem lehet. Szabadságának, függetlenségének legmegfelelőbb államformájeképen a köztársaságot állapította meg. Az ifju magyar népköztársaság kormánya a világtörténelemben páratlanul álló súlyos és vészes viszonyok között vállalkozott berendezni és biztosítani az ország függetlenségében és szabadságában rejülő vívmányokat. A berendezés és biztosítás szent munkájában minden testi és lelki erőnkkel köteleességünk oda állani buzgó segítség áldozatosságával a kormány mellé.

A kormány csak egyik kezével tud épi-

teni, mert a másikba kardot kényszerítnek a támadások, melyekkel országunk szétdarabolását célozzák ellenségeink. A kormány óriási feladatai még akkor is emberi erő mértékét látszanak meghaladni, ha munkájában, küzdelmében a belső rend szilárd talajára támaszkodhatik. A belső rend megbomlása a bizonyos veszedelem sirját ássa meg függetlenségünknek, szabadságunknak és hiábavalóvá teszi, amiért annyit imádkoztunk, dolgoztunk, küzdöttünk, véreztünk s amit végezetre áldásként megnyertünk a kegyelmennek Istenétől.

Szeretett Katonatestvéreim! akik hősök voltatok akkor is, amikor töletek messze eső érdekek szolgálatában álltatok, legyetek hősök mostan is, amikor már csakugyan tisztán és egyedül hazánkért, magunkért, jövődönkért, becsületünkért megy a küzdelem. Ha tudatok engedelmeskedni idegen előjárónak, mennyivel inkább követhetitek a felszabadult magyar nép vezéreinek, a népköztársaság kormányának rendelkezéseit.

Bizva nézek reátok, kérve szölok hozzátok, hogy tartásotok meg magatokat minden káros indulatoktól és cselekedetektől. A haza új életének szilárd alapját: a rendet oltalmazátok meg. Eljete a józan erkölcs tisztaságában, szorgalmaskodjatok a tisztas munka végzésében s emelkedjék fel leketekben a honszerelmennek lángja, világoskodjék a hitnek fáklyája, hogy mind magatoknak, mind családotoknak, mind az egyháznak, mind a szabad, önálló, független magyar népköztársaságnak hasznára és előmenetelére lehessetek.

Az Isten kegyelme, oltalma, segedelme, megtartó és szabadító ereje, a Jézus szerelme és a Szent Lélek világossága legyen mindnyájan tiveletek.

Megbénul a vasuti forgalom

Keveset termelnek a szénbányák

Pár nap mulva — ha csak valami kedvező fordulat nem következik be a Magyarország és Csehország között fenálló feldűit, sőt teljesen kiélesedett viszonyban, a vasutak a legminimálisabb forgalomra lesznek kénytelenek csökkenti működésüket. Ennek a nem éppen megnyugtató gazdasági perspektívának, amelyet a vasutak megbénulása fog az egész országban előidézni, a szénhiány az oka. A Németországból utnak indított szénünket Csehország visszatartotta, illetve eddig még nem engedte keresztüli, a hazai széntermelésünk pedig a szénbányákban bekövetkezett nagy munkás dezorganizáció következtében olyan minimálisra csökkent, hogy a vasutak szükségletét nem tudja kielégíteni.

A szénbányák munkateljesítménye a nagyobb üzemű bányákban egy negyedére, sőt a kisebb üzeműekben egy nyolcadára süllyedtek le a régi rommális termelési teljesítménynek, bár a vasutakat legjobban tápláló Zsilvölgyében, mint azt a kolozsvári Nemzeti Tanácschoz érkezett távirat elég meg nyugtatón közli, a rend helyreállt s a termelés is növekedőben van. Az erről szóló jelentést itt közöljük:

— Petrozsényban ésáltalában az egész Zsilvölgyében rend és fegyelem uralkodik. A széntermelés emelkedőben van, magyar és román Nemzeti Tanácsok egybehangzóan működnek, a németek már 34000-en itt vannak, de vasuton kocsi- és mozdonyhiány miatt nem szállíthatók. Félünk a torlódástól és a fegyelem lazulásától, intézkedéseket kérünk, mert még jönnek.

A rend helyreállítására és a termelés emelkedésére vonatkozó motívumon kívül van azonban egy nyugtalanító része a jelentésnek és ez a német csapatok hatalmas inváziója, illetve megrekedése. Ismételjük, ha csak valami kedvező fordulat nem áll be a külföldi szén behozatalát illetőleg, a legnagyobb megpróbáltatásoknak nézhetünk elébe.

A kormány a nemzetiségekhez

Minden népnek egyenlő joga van az új Magyarországnak

Budapest, november 23. A Politikai Hirdető jelenti:

A kormány ma a következő felhívást bocsátotta ki:

A népköztársaság minden nem magyarul beszélő népéhez!

Németek, románok, rutének, szászok, szerbek, szlovákok!

A nagy háború rosszul végződött azokra, akik megkezdték. A királyok elpusztultak, az urak legyengültek. Isten is úgy akarta, hogy az győzzön, aki legtöbbet szenvedett: a nép!

Ma már nincsen király, aki saját hatalmáért a halálba küldhet benneteket ismeretlen országokba. Az urak hatalma megszűnt. Ők olesó bérekért sok nehéz munkát követeltek tőletek és nem adtak nektek földet, még drága pénzért sem.

Ez ezentúl másképp lesz.

Az uzsorások nem zsarolhatnak benneteket büntetlenül.

A nép rendjét úgy akarja megcsisálni a népkormány, ahogy azt Amerikában a böcs Wilson elnök tanítja. Minden nép a maga szabad akaratából irányítja a dolgát. Azért ennek a népköztársaságnak népkormányának min-

den férfinek és nőnek ad választójogot, hogy beleszóljon mindenki az országai megye- és község dolgaiba.

Emberek! Mindenki beleszólhat abba ezentúl, hogy ki mennyi adót fizessen, hova kell vasut és kocsit.

Asszonyok! Ezentúl beleszólhattok abba, akartok-e háborút, lábnélküli apákat, vak férfeket, temetetlen halott fiakat idegen országokban.

Testvéreink! Ne hadakozunk mi egymás ellen. Menietek inkább, szóljatok román, cseh, ukrán, jugoszláv testvéreiteknek: „*Ne bántások Magyarországot amely bennünket eddig bántott. Ez egy egészen új ország, a szabad népköztársaság országa, ahol minden embernek egyforma joga van. Inkább beküldjétek ti is meg ez új országgal és szövetkezzétek vele.*”

A kormány tagjai együttesen és egyenként becsületükkel és életükkel vállalnak jóállást előttetek, Magyarország népei előtt és a nyugati hatalmas nemzetek előtt, hogy megvalósítsák, amit ígértek.

A népköztársaság kormánya nevében:

Károlyi Mihály s. k.
miniszterelnök.

A hadügyminiszter jelentése a csehek, szerbek és románok előnyomulásáról

Budapest, november 23. A hadügyminiszterium a nemzetiségi vidéken előrenyomuló seregek helyzetéről a következőket jelenti:

A csehek helyzete változatlan. A Nagyszombatot veszélyeztető cseh haderők védőseregünk elől Szaniceze felé visszavonultak a vágujhely—pöstyéni uton. A Brenócot elért csehi csapatok még megszállva tartják a községet. Kezükön van még Vágujhely, Trencsén, Nagyhitse. A vágujhely—zsolnai vonalon irányított német csapatok átvonulását megakadályozzák. A helyzet Zsolnánál változatlan.

A szerbek előcsapatai elérték Ujaradot. A Marost nem lépték át. Horgoson csak gyér járőrök vonultak át.

Tölgyesre egy zászlóaljnyi román csapat érkezett.

A cseh-tót egység még nincs meg

Turócszentmárton, november 23. Dula Máté tót népvészér a következő nyilatkozatot tette:

— Politikai álláspontunkat október 30-án kiadott proklamációnk tartalmazza. Ez az álláspont nem homályosítja el ama felismerést, hogy a magyarokra rászorunk és viszont, ha a keleti tótok nem tartandnak velünk, amit különben nem hiszek, akkor nem megyünk bele a tót kerületek kettészakításába. Még az entente részéről sem tűrünk vivisekciót, hanem a magyarokkal maradunk.

A cseh-tót egység eszerint tehát még nem végleges.

Az entente nem tett ígéretet a cseheknek és románoknak

Budapest, november 23. Külföldi jelentések szerint a versaillesi hadünetés semmiféle olyan kötelező ígéretet nem tett a cseheknek, hogy Magyarország tótlakta vidékeit Csehországhoz csatolják. A hazai románok

sem kaptak semmiféle kötelező ígéretet, hogy az erdélyi és magyarországi területekről is a bekekonferencia dönt.

Tót képviselők a cseh nemzetgyűlésen

Prága, november 23. A cseh nemzeti tanács az összehívandó nemzetgyűlés tót képviselőinek számát ötvenre emelte föl.

A cseh köztársaság elnöke hazajön

Newyork, november 23. Mussaryk dr. a „Carmania” gőzhajón elindult Európába, hogy elfoglalja a köztársasági elnöki méltóságot.

Megszüntették a cipőjegy-rendszert

Mindenki vehet és rendelhet cipőt

A debreceni Népruházati Hivatal a következő értesítést adta ki:

A kereskedelmi miniszter 106.805/1918. számú rendeletével a cipőutalvány-rendszer eltörlését határozta el, úgy, hogy a Népruházati Hivatal ezentúl cipőutalványokat nem adhat ki. Új cipő vételére vagy megrendelésére csak az jogosult, akinek a megrendelt cipővel együtt legfeljebb három pár használható cipője van és a vételt vagy megrendelést megelőzőleg hat hónap alatt új cipőt nem vásárolt, illetőleg nem rendelt. Aki ezen jogosultság nélküli cipőt vesz vagy megrendel, annak összes cipőit egynek kivételével elkobzandók s a jelen rendelet alapján kihágási eljárás indíthatik. Fenti esetek kivételével mindenkinek joga van lábbelit rendelni vagy vásárolni s amennyiben azt a készlet megengedi, az iparos tartozik elkészíteni, illetőleg a kereskedő az árut kiadni. A vételnél, illetőleg a megrendelésnél a vásárló, illetőleg a megrendelő bejelentő lappal tartozik igazolni, hogy a város területén lakik.

Az iparosok, illetőleg a kereskedők jegyzéket kötelesek vezetni, amelybe a megrendelő (vevő) neve, lakása, a megrendelés tárgyai és az ár bejegyzendő. A bejegyzés valódisága a megrendelő (vevő) aláírásával igaz-

zolandó. Egy személynek csak egy pár cipő szolgáltatható ki. A jegyzéket a kiszolgáltató iparos vagy kereskedő kéthetenként köteles a Népruházati Hivatalnak beszolgáltatni.

A cipő és cipőjavítások után az iparos minden egyes eladott cipő után pedig a kereskedő egy korona illetéket szed a hivatal költéségeinek részére, amit a kiszolgáltatási jegyzék alapján ellenőriznek.

Az, akit a jelen rendeletbe ütköző kihágás miatt jogerősen elítéltek, a bőr-, illetve cipő-külföldi megvásárlásból meghatározott időre ki lesz zárva.

A rendelet a mai nappal érvénybe lép.

Az érdekelt iparosok és kereskedők, amennyiben a rendeletre vonatkozólag közlelbbi felvilágosítást óhajtanak, a Népruházati Hivatalban jelentkezhetnek (Batthyány-utca 1. szám).

A 77.618/918. számú rendelet függelékében meghatározott maximális árak továbbra is érvényben maradnak.

A Népruházati Hivatal egyben értesíti a kereskedőket, hogy a fiatalu cipők ezután bárki által árusíthatók és bárki által megvásárolhatók. Megvásárlásukhoz és eladásukhoz semmiféle hatósági igazolvány vagy utalvány nem szükséges. A maximális árak továbbra is érvényben maradnak.

Az A. O. K. is akarta tartóztatni Bartha hadügyminisztert

Vérbe akarták fojtani a köztársasági mozgalmat

Budapesti tudósítónk táviratozza: A kormány kezei között levő titkos iratokból megállapították, hogy az osztrák-magyar hadsereg főparancsnoksága pár héttel a forradalom kitörése előtt utasította az egyes hadseregparancsnokságokat, tegyenek jelentést arról, hogyes etleges népmozgalom esetén lehetne-e számítani a hadsereg, illetőleg arra, hogy a hadsereget a népmozgalom elfojtására használják föl. A hadseregparancsnokságok részéről beérkezett válaszok kedvezőtlenül hangzottak, sőt az egyes parancsnokok híven beszámoltak arról, hogy a köztársasági eszme mindjobbban tért hódít a katonák között.

E jelentések beérkezése után Bécsben egy határozatnak, hogy több gyanus főtisztet letartóztatnak és a proskribáltak között szerepelt Bartha Albert vezérkari alezredes, a jelenlegi magyar hadügyminiszter is. Ennek a határozatnak a végrehajtása azonban nagy nehézségekbe ütközött. Bartha alezredes ugyanis, aki ekkor Temesvárott volt, nem lehetett csak úgy egy-kettőre letartóztatni, mert katonái nagyon szerették és ezért a hadseregparancsnokság eselt vetett ki Barthának. Közvetlenül a forradalom kitörés előtt Lukásich Géza altábornagy, a budapesti karhatalom parancsnoka, táviratilag értesítette Bartha Albert alezredest, hogy állásától felmentették, emélfogva haladéktalanul jelentkezzen Budapestben a térparancsnokságnál. A terv az volt, hogy Barthát, mielőtt Budapestben jelentkezne, azonnal letartóztatják.

Bartha alezredes azonban nem ment bele a kelepchébe, hanem Lukásich táviratának vétele után is ott maradt Temesvárott és — mint ismeretes — a forradalom kitörésekor a bánáti néptanács elnöke lett. Már eredetileg is ő volt kizemelve a magyar hadügyminiszteri állásra, azonban kinevezése késett, mert Barthára szükség volt Temesmegyében, a közrend fentartásának garantálására.

Amerika csak áprilisban ad élelmet Németországnak

A német kormány sürgősen a béketárgyalást

Bécs, november 23. Rotterdami híradás szerint a svájci kormány az entente-államok kormányainak tudomására hozta a német kormány közlését, mely a következőket kéri:

1. a békéről való tárgyalás haladéktalan megkezdését,

2. a német-amerikai konferenciának Hágába való egybehívását, antaly Németországnak élelemmel való ellátásáról tanácskozzék.

A *Matin* newyorki távirata szerint Németország — mint hírlik — április elseje előtt nem kap Amerikától élelmicikkeket. Megállapították ugyanis, hogy a németeknek élelmicikkeken való hiányáról szóló riasztó közlések csak arra szolgálnak, hogy az entente népeinél szánalmat ébresszenek.

A német hadsereg már harcképtelen

Berlin, november 23. Hindenburg vezértábornagy Wilhelmshöheből táviratot küldött a birpádom vezetésének, amelyben közli, hogy a fegyverszüneti bizottságnak a Franciaország részéről kijelölt tagjai teljesen elutasító magatartást tanúsítanak, lehetetlenségeket követnek és hogy nincs kizárva, hogy a franciák jogcímet keresnek a háború folytatására. A német hadsereg képtelen harcolni. Nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a német hadsereg a fegyverszünet szigorú feltételei miatt és az otthon történt események miatt képtelen a harcot folytatni és a francia hadsereggel egymagával szemben sem tudná már fölvenni a harcot.

— Kötelességemnek tartom ezt hangsúlyozni — mondja Hindenburg — mivel az ellenséges sajtóból azt látom, hogy az ellenséges kormányok csak olyan népkormányokat fognak békét kötni, amely a nép többségére támaszkodik.

Vilmos császár fél, hogy kiadják

Berlin, november 23. Hágai távirat jelenti, hogy a holland lapok jelentései szerint Vilmos császár testileg teljesen öszeroppant. A családjának szánt leveleket cenzura alá vonták. A császár állítólag úgy nyilatkozott a környezete előtt, hogy attól fél, hogy kiszolgáltatják az ententének, amely elfoglalt nézetek alapján fog felette ítélni. Azonban ez is közömbös előtte, mert nem ragaszkodik az élethez. Hivatalát legjobban tudása szerint akarta vezetni, de terve nem sikerültek. Ma már belátja, hogy rossz tanácsadó volt.

A pápa a békekonferencián

Rotterdam, november 23. A *Tijd* című katolikus újság jelenti, hogy a pápa közölte a szövetséges államok kormányaival, hogy részt öhaját venni a békekonferencián.

Schleswig már Dániáé

Berlin, november 23. Schleswig lapjelentések szerint Németország már átengedte Schleswig északi részét Dániának.

Az entente nem szerel le

Bern, november 23. A *L'Homme Libre*, Clemenceau lapja megállapítja, hogy az en-

tente-hadseregek leszereléséről belátható időn belül szó sem lehet. Ugy a francia, mint az angol hadseregek egyelőre teljes létszámon maradnak és ezidőszent még az amerikai csapatok visszaszállítására sem kerül sor.

A békét még az idén megkötik

Bern, november 23. A *Temps* értesítése szerint a békét még ez évben Versaillesben aláírják.

Miniszterválság az angol kabinetben

Rotterdam, november 23. A Reuter-ügynökség jelenti: Lord Robert Cecil kivált az angol kabinetből. Oka ennek az, hogy Lord Robert Cecil a walesi állam és egyház szétválasztása kérdésében ellentétbe került a kormány főfőgóságával.

A versaillesi haditanács ismét összehívul

Amsterdam, november 23. A *Times* jelentése szerint a versaillesi haditanácsot november 28-án újra megtartják, hogy az eddig ellenséges államok közigazgatási kérdésében döntsenek.

Katonai munkás-otthonok

oo

Debrecen, november 23.

A hadügyminiszter a leszerelt katonákról minden irányban gondoskodni kíván. Most elhatározta, hogy a hazatérő katonák, valamint az üzemesékkentések folytán munkahelyeikről elbocsátott munkások addig is, amíg munkaalikalomhoz, illetőleg új munkahelyhez nem kerülhetnek, megélhetésük és egyéni jólétük tekintetében a népkormány részéről védelemben részesüljenek. E célból munkás-otthonok felállítását rendelte el az ország minden részében, melyek a hatérről visszaérkező katonákat, továbbá az elbocsátott munkásokat mindazideig ellátják, amíg részükre munkaalikalom kínálkozik.

Debrecenben az ipari szakmunkások részére a volt munkásügyi keretnél, Péterfia-utca 76. sz. alatt állított fel ilyen otthon. A föld- és egyéb nem képesített munkások részére pedig a Debrecenben állomásozó összes póttesztek állítottak fel egve-gy ilyen munkásotthont. A 3. honvéd pótzász'óalj és a 39-es pótzász'óalj a Boeskey-téren levő barakokban, a 2-ik honvédhuszár pótzász'óadján a Miklós-utca végén, a Salétrom-laktanyában, a 16. huszár pótzász'óadján pedig a Hadházi-uton levő huszárlaktanyában helyezték el a munkás-otthonokat. A munkás-otthon nem katonai természetű intézmény, hanem tisztán munkásjelölti.

A hatérről hazaérkező katonai munkásokat a debreceni munkásszakszervezet kiküldöttjei fogadják a vasúti állomáson és a lakás- és munkanélküli munkásokat felszólítják ezen jóléti intézmény igénybevételére. — Amíg a kormány a munkanélküli segélyezést megállapítja, a munkás-otthonba felvett munkások ingyen ellátásban részesülnek (lakás és élemezés), ezenfelül pedig napi négy korona kincstári zsoldot kapnak.

A munkás-otthonba csak olyanok vehetők fel, akik az illetékes pótteszteknél már jelentkeztek, vagy az üzemekből történt elbocsátásukat igazolják. A leszerelt és üzemekből elbocsátott munkások munkába helyezésétől a hatósági munkaközvetítő gondoskodik, de amennyiben munkaalikalom hiányában a munkásokat elhelyezni nem tudná, a város köteles közmunkák céljaira a munkás-otthonok vezetősége által felajánlott munkásokat igénybevenni a helyben szokásos munkabérfeltételek mellett.

Ilyen munkálatok: ki- és berakások, javarozások, tisztasági és egyéb közmunkálatok.

A munkás-otthonokban elhelyezettek szellemi oktatásban és szórakozásban is részesülnek a szakszervezetek kiküldöttjei által.

A debreceni munkás-otthonok vezetésében résztvesznek az otthonok katonai vezetői, a hatósági munkaközvetítő hivatal főnöke, a munkásszakszervezet három képviselője, az Országos Hadigondozó Hivatal debreceni megbízottja és a városi közlelmmezési hivatal kiküldöttje.

Román reguláris csapatok magyar határhelységeken

Máramarosszigetet is elfoglalták, de visszavonultak — Egész Bukovina román kézen

Ma Debrecenbe érkezett egy katonatiszt, aki a legutóbbi napokban hivatalos ügyekben Északkelet-Magyarországon tartózkodott és az ottani helyzetről behatóan informálódott. A „Debreceni Független Ujság” munkatársának a következőket mondta el:

— A román királyi hadsereg most már egész Bukovinát megszállta. Parancsnokságai Csernovicban, Kirlibabán, Jakobeniben és Dorna-Watrán vannak. A megszálló seregeknek Filipescu tábornok a főparancsnoka, aki a románok elleni hadjáratunk során a legsúlyosabb vereségeket szenvedte és Take Jonescunak egyik legnagyobb és legianatikusabb híve. Éveken át hirdette Erdély elfoglalásának szükségességét és erről a kérdésről könyvet is írt.

Ez magyarázza meg, hogy a főparancsnok, aki egész Bukovinában románok kezébe adta a közigazgatást, megkísérli, hogy magyar határhelységeket is birtokába vegyen. Kisebb román osztagok megszállták Lajosfalvát, Felsővisót, Borgóprundot, Ujradnát és Óradnát, sőt Felsőborsára is bemenészkedtek, innen azonban még aznap délután visszavonultak. Az egyes román csapatok, melyeknek száma 60—80 fő között váltakozik, mindenütt azzal jelentkeznek, hogy a rend fentartása végett kell bevonulniok, az első dolguk pedig az, hogy a magyar közigazgatást megszüntetik, a jegyzőktől átveszik a községházat és a magyar tisztviselők helyébe odavaló románokat illetnek. Óradnán a járási főszolgabíró is kényszerítették, hogy hivatalát adja át és ebben a községben a hitelszövetkezet vezetését is magukhoz ragadták, amelynek pénztárát és árukészletét lefoglalták. Burgóprundon felszólították a határrendőrség kirendeltségét, hogy hagyja el a községet. Ez meg is történt, mert a határrendőrségnek nem volt kellő fegyveres ereje arra, hogy a románokkal szembe szálljon.

Tegnap délelőtti Máramarosszigetre egy 200 emberből álló román csapat érkezett, közvetlenül azután, hogy a magyar karhatalmi kirendeltség — amelyet, mint tegnapi számunkban megírtuk, visszarendeltek — elhagyta a várost. Ez a csapat elfoglalta a városházát, a főispáni hivatalt és a postát. A rutén Nemzeti Tanács máramarosszigeti megbízottja azonnal megjelent a román csapat parancsnokánál, aki előtt tiltakozott a város elfoglalása ellen. Kijelentette, hogy Máramarosszigetnek és környékének lakossága nagyrésztben rutén nemzetiségű és így erre a városra is kiterjed a rutén Nemzeti Tanácsnak a magyar kormánnyal kötött megállapodása, amelynek értelmében a rutének nemzetiségi jogait szabadon gyakorolhatják, de meg-

maradnak Magyarország kötelékében. **Követelte a román csapat azonnali visszavonását.** A románok vezetője telefonon érintkezésbe lépett a kirilbabai román parancsnoksággal és attól kapott utasítása értelmében még a kora délutáni órákban kivonult Máramaroszigetről.

A románok egyébként azt hangoztatják, hogy az általuk megszállt magyar határhelységek a demarkációs vonalba tartoznak és ők ezeket az entente megbízásából szállják meg. Ennek azonban ellentmond az az értesülés, hogy ezt a vonalat a Romániában tartózkodó francia csapatok kötelek fogják megszállni, amiről a magyar hadügyminiszterium már értesítette a máramaroszigeti főispánt.

A kormány birtokpolitikája

Buza Barna miniszter a készülő törvényről

Budapesti tudósítónk táviratozza: Buza Barna földmivelésiügyi miniszter ma egy újságíró előtt a *birtokpolitikai törvényről* a következőket mondta:

— Minden reménységet meghalad a birtokpolitikai törvény anketijének lefolyása. — Magas színvonalu minden fölszólalás. Bizom abban, hogy ez a nagy, korszakot alkotó reform minden megrázkódtatás nélkül, teljesen az ország és a nép érdekeinek megfelelő módon lesz megvalósítható. Az anketi további tárgyalásaira nézve csak annyit, hogy ma is még az anyagi részt tárgyaljuk s a jövő héten fejezzük be. Egy-két nap alatt letárgyaljuk a követendő eljárásra vonatkozó kérdéseket, azután az értekezlet anyagának figyelembe vételével összeállíthatjuk a legfőbb alapelveket tartalmazó törvényt és remélem, hogy e hét végén a nyilvánosságra kerülhet maga a törvény is.

Új pártalakulások előtt

Budapesti tudósítónk táviratozza: Hír szerint a *Károlyi-párt és a radikálisok egyesülése rövidesen megtörténik.* Károlyi Mihály nem ellenzi a tervet, viszont ragaszkodik ahoz, hogy *a fuzió a szociálista párttal való harmónia teljes megóvása mellett történjék.*

Politikai krökbén a Károlyi-párton kívül álló *függetlenségi pártok valamilyen fömörüléséről* is beszélnek.

Hír szerint fölmerült a *kormány rekonstrukciójának terve is.* Honorálni akarják a munkáság bizalmatlanságát *Batthyány Tivadar* belügyminiszterségével szemben is. Ugy tervezik, hogy a belügyminiszter *Lovászy Márton* lenne. Mindeme hírek azonban csak politikai körök kombinációi.

Bédy-Schwimmer Róza az új svájci magyar követ

Budapesti tudósítónk táviratozza: Mint egy fővárosi estilap jelenti, a népkormány *svájci követükké Bedy-Schwimmer Rózát,* az ismert pacifistát és feministavezéret nevezte ki.

Végkielégítés a nem tényleges tiszteteknek

Budapesti tudósítónk táviratozza: A hadügyminiszterium elkészült a leszerelt nem tényleges tisztetek anyagi kielégítéséről szóló javaslattal. A tervezet a ma esti minisztertanács elé kerül és itt állapítják meg véglegesen azokat a módozatokat, amelyek szerint a végkielégítést kiadják. A javaslat egy-

ben meghatározza a folyósítandó összeg nagyságát. Valószínű, hogy a nem tényleges tisztetek már december első napjaiban megkezdik a végkielégítések kifizetését.

Másfélmilliót kapott a király évenként mint legfőbb hadur

A hadügyminiszterium titkos irattárából

Bécs, november 23.

Az *Abend* ma esti számában szenzációs leleplezést közöl a volt királynak, mint a hadsereg legfőbb parancsnokának illetményéről. Hivatalos akták közlésével igazolja, hogy a király évenként 1.500.000 korona fizetést kapott, mint a hadsereg főparancsnoka.

Az erre vonatkozó hivatalos akta a hadügyminiszterium fizetési hivatalában volt e ebben a hivatal főnöke bejelentette a cs. és kir. kincstárnak, hogy Károly király, mint a hadsereg legfőbb parancsnoka, a hadihitel számlájára kapta ezt az összeget és pedig viszszenvenleg arra az időre, amióta uralkodik és folytatólag a háboru egész tartalmára, vagyis 1916 decemberétől 1918 májusáig, amely időre 2.500.000 koronát kapott, amit május 1-től kezdve havi 125.000 koronás részletekben fizettek ki a királynak.

Az akta május végén kelt és júniusban látta meg a legfőbb számvevőség elnöke.

Minden egyes aktára, amikor kiutalták az összeget, rá utalva: „Titkos.” Ez is mutatja, hogy itt önkényes eljárásról van szó.

Az a furcsa, hogy a király november 2-án Kövess tábornagra bízta a főparancsnokságot, a hadügyminiszter mégis úgy intézkedett, hogy november hóra is kiutalták a főparancsnoki illetményt. A 125.000 koronát november hóra ki is fizették.

Jugoszlávia egyesül a Karagyorgyevics-királysággal

Budapesti tudósítónk táviratozza:

A „Pester Lloyd” ma estilapjának közlése szerint budapesti jól informált körökben úgy tudják, hogy a délszláv nemzeti tanácsnak a mai napon Zágrábban megtartandó ülésén proklamálni fogják a délszláv királyságot a Karagyorgyevics-dinasztia jogára alát. Hírlük továbbá, hogy ezen a nemzetgyűlésen fontos határozatokat fognak hozni az olaszok által megszállott és a délszlávok által igényelt területek kérdésében.

— A debreceni tanárok bizalmatlanságot szavaztak a Középiskolai Tanáregyesület központi vezetőségének. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület debreceni köre ma délután ülést tartott, melynek első tárgya a tisztújítás volt. Minthogy a távollévő elnök, Dóczy Imre, levélben tudatta, hogy az elnöki tisztséget ez évre már nem vállalja s a volt tisztikar minden tagja egyenként kijelentette, hogy megbízatást a jelen iskolaévre nem vállal, a kör dr. Kardos Albert indítványára jegyzőkönyvbe foglalta Dóczy Imre érdemeit s azután megválasztotta az új tisztikart, Elnökké Gulyás István dr. főgimnáziumi tanárt választották, aki a tanárok érdekeinek régi, kipróbált megbízhatóságu harcosa. Tisztársai lettek egyhangú felkiáltás-

sal: Madai Pál dr., Rábold Gusztáv alelnökök Nyári Béla titkár, Medveczky Károly dr. jegyző és Reithoffer Rezső pénztáros. A kör ezután Gulyás István dr. indítványára bizalmatlanságot szavazott az Országos Középiskolai Tanáregyesület jelenlegi vezetőinek, mint akik a júniusban végbement országos tanárkongresszus vezetése alól kivonták magukat és oly színben tüntek fel, mint akik nem tudták vagy nem akarták az ország tanárságának erkölcsi és anyagi érdekeit megvédeni az akkori Wekerle-kormányal szemben. A közfelkiáltással kimondott bizalmatlansági nyilatkozatot közli a kör a Tanáregyesületnek mind a központi szerével, mind minden vidéki körével.

A város fizeti ki a leszerelő katonákat

A városi adóhivatal hirdetménye

A leszerelő legénység tiznapki zsoldjának kifizetése az utóbbi napokban fennakadt, mert a leszerelést intéző katonai hatóság nem rendelkezett elegendő pénzzel. Időközben megjelent egy rendelet, amely a leszerelést illető ségi helyek szerint decentralizálta és a közgazgatási hatóságokra bízta a járulékok kifizetését. Az erre vonatkozó utasítás távirati úton ma érkezett meg a városhoz.

A rendelet szerint a leszerelésekor kiálló legénységi illetékeket ezentul csak a közgazgatási hatóságok fizetik. December elseje után fizetendő lesz először: azok részére, akik leszerelésekor a tiznapki illetéket megkapták, 30 napi zsold, élelmezési váltáság fejében 270 korona; másodsor: azok részére, kiknek a tiznapki illetéket nem fizették ki, negyven napi zsold, élelmezési váltáság fejében 360 korona. A kifizetést azok a városi pénztárak fogják eszközölni, amelyek a hadbavonult katonák hozzátartozóinak a hadisegélyt fizetik. Azon leszerelt katonák, akiknek családja hadisegélyben nem részesült, az illetéket igazolt tartózkodási helyükön veszik fel.

A kifizetést a városi pénztárban rendelkezésre álló készpénzállományból előlegként kell eszközölni. Ha a pénztár nem rendelkezik elegendő készpénzfedezettel, akkor a bazarható katonák számaránya szerint szükséges összeg kiutalványozása végett azonnal a pénzügyvizsgálatához kell fordulni, ahol a kiutalás soron kívül eszközölné.

Erre vonatkozólag a *debreceni városi adóhivatal* ma a következő hirdetményt adta ki:

HIRDETMEY.

A hadügyminiszter ur elrendelte, hogy a leszerelt katonák zsoldját és élelmezési váltáságát a községi és városi azon pénztárak fizessék ki, amelyek a hadisegélyeket is fizették. Ezen rendeletre a városi adóhivatal közhírré teszi, hogy ezen járulékok kifizetését december hó 1-én megkezdji.

A gyors és pontos kifizetés és a torlódás elkerülése végett felhívjuk a figyelmet a következőkre:

1. Kifizetésre kerül elsősorban azon katonák járuléka, akiknek családja esgélyben részesült. Kifizeti az a kerületi pénztár, amelyik a segélyeket is fizette és ezzel egyidejűleg fizetni is fogja. Minden leszerelt katona tehát hadisegélyi élvező hozzátartozójával jelentkezzen, aki egyuttal személyazonossági tanuja is.

2. Azon leszerelték, kiknek családja hadisegélyben nem részesült, katonai elbocsájtójuk mellett a bejelentési lapjukat is tartoznak felmutatni személyazonosságuk igazolására.

3. Hadisegélyben nem itt részesülő vagy helyben állandó lakással nem bírók nem fizetnek ki.

4. A kifizetés úgy a katonai járulék, mint a segélyre vonatkozólag csak személyesen

történi: meghatalmazásokat figyelembe venni nem lehet.

5. A kifizetési napokon kérdezősködésektől sziveskedjenek az érdekeltek tartózkodni, mert ez a kifizetés rendjének zavarására vezet.

A tömeges gifizetésre való tekintettel felkéri a hivatal úgy a hadisegélyeseket, mint a leszerelt katonákat, hogy igyekezzenek rendet tartani s türelmesen várakozni, míg az érkező sorrendben a pénztárhoz kerülnek.

November 28-ikán megalakul a függetlenszékely köztársaság

A székelység a nemzetiségi önrendelkezési jog alapján

A marosvásárhelyi székely Nemzeti Tanács a következő jelentést adta ki:

Az erdélyi székely Nemzeti Tanács megalkotása céljából folyó hó 28-án délelőtt 11 órára nagygyűlést hívtunk egybe Marosvásárhelyre, hogy e szervezetben az erdélyi magyarságot tömörítvén, az összes erdélyi egyesületek, szervezetek delegáltjaival permanenciába kezdjünk Magyarország integritása s a nemzetalkotó erdélyi székely magyarság évezredes jogainak csorbitatlan megóvása érdekében, Magyarországhoz akarunk tartozni ezután is, mint ezer éven át. Szabadságunkat, fejlődésünket a magyar nemzet kötelékében akarjuk biztosítani. Tiltakozunk Erdély más állam kötelékébe csatolása ellen. E végből mindenkivel kezdet fogunk, de mindenki ellen is, ha kell. A nagygyűlésre testvéri szeretettel hívjuk meg minden honfitársunkat, akivel békeesetű szomszédságban magunk és fajunk boldogulásáért akarunk dolgozni tovább is a szabad, független Magyarországon, hogy így az ötéves háború borzasztó szenvedései és áldozatai árán szerzett magyar népköztársaság fejlődését is biztosítsuk.

E közlés szerint 28-án az erdélyi magyarságnak, illetőleg székelységnek történelmi napja lesz, Wilson, amint ismeretes, a románságnak odaigérte Erdély „román”-lakta vidékeit. De bizonyára Wilson is tudja, hogy Erdélyben csaknem egymillió magyar és több százezer szász él, vagy ha nem tudja, úgy a rendelkezésre álló minden információval fel kell világosítani a külföldet e földrajzi tévedésről.

Mert hogy állunk? Megalakult a székely Nemzeti Tanács azzal a céllal, hogy a wilsoni elv alapján megvesse fundamentumát egy önálló, független székely köztársaságnak.

Ha Magyarország néprajzi térképére tekintünk, két nagyobb területen látunk magyart jelképező színt. A nagyobb magyar színt a nagy magyar Alföldre és a Dunántúrra terjed ki, a kisebb Erdély keleti határára. Ha a múlt század ötvenes-hatvanas éveiből lennének néprajzi térképeink, e két terület között bizonyára összekötő szálakat tudnánk felfedezni, a Maros, Szamos és Sebes-Körös mentén. A múlt század közepén ez összekötetés még megvolt, ma már azonban csak elszórt, apró szigetek jelzik nyomait. Ez apró szigetek alapján a történelmi jogokat nem ismerő wilsoni elv nem jogosít fel bennünket arra, hogy a két elzárt nyelvterület között egy összekötő korridort igényeljünk és így nem lehet arra kilátásunk, hogy a béketárgyalásokból egy kissé bizarr alakú, de mindkét magyar nyelvterületet egybefoglaló Magyarország kerülhet ki. Ezirányú törekvésünk a wilsoni elvnek velünk szemben merev korlátjába futkóznánk, ezért fölösleges energiapazarlás volna, ha ezt forsziroznánk.

A kérdés, hogyan lépünk fel a béketárgyalásokon, ha azt akarjuk, hogy a román területbe ékelt székely sziget ne vesszen el a magyarság számára? Bizonyos, hogy egy fiók Magyarország létesítésének eszinye a béketárgyalások döntő hatalmái előtt nem örvendene nagy népszerűségnek. Egy beékelt idegen terület által kétfelé választott ország külpolitikája adva van a kettéválasztás ténye által; világos, hogy a két szomszéd közötti viszony nem sokáig maradhat békés. Így egy két részben fennmaradó Magyarországot Wilson és az entente eszmi esetére sem fogják szerencsés megoldásnak találni.

Ellenben ha a székelység mint önálló nemzetiség lép fel a népek önrendelkezési joga alapján azzal a követeléssel, hogy neki épen úgy, mint a volt monarchia többi nemzetiségeinek, önálló állami lét biztosítsák, ezt a kívánságot Wilson aligha fogja megtagadni. A székelységet joggal lehet nemzetiségnek tekinteni, hiszen még 1848. előtt hivatalosan is külön nemzetiség gyanánt szerepelt.

Hogy származásra nézve azonos-e a székely nép a magyarral, e kérdés fölött a történetészek sokat vitakoztak, de ennek eldöntése nem is lényeges. Tény az, hogy a történelem folyamán a székely nép céljai és törekvései nem mindig vágtak egybe a magyar nép törekvéseivel, céljaival, sőt nem egyszer ellentétbe is kerültek azokkal. A mai helyzet az, hogy bár a székely nép a magyar néppel teljesen azonos nyelvet beszél — eltekintve bizonyos tájszólási differenciától — mindazonáltal jellembeli tulajdonságok, gondoskodás mód tekintetében annyira elütnek egymástól, hogy ebből a szempontból joggal léphet fel a székely nép önálló nemzetiség gyanánt.

SZÍNHÁZ

MŰSOR:

Csokonai-színház

VASÁRNAP: Délután: Tul a Nagykrivánon. Este: Hejehuja báró.

HÉTFŐ: Aranyember, dráma. A) bérlet.

KEDD: Tanító, színmű. B) bérlet.

SZERDA: Szegény ifju története. C) bérlet.

CSÜTÖRTÖK: Médi, operett. A) bérlet.

PÉNTEK: Médi, B) bérlet.

SZOMBAT: Médi, C) bérlet.

Délután: A kedélyes lovasrendőr, gyermekbohózat.

VASÁRNAP: Délután: Szegény ifju története

Este: Médi, operett.

Vigszínház

VASÁRNAP: Este: Egy férj, aki mindent tud

Délután: Tessék szelöltetni.

HÉTFŐ: Csárdás királynő, operett. Zöld-

helyi Anna vendégjátékával.

KEDD: Médi, operett-ujdonság bemutató elő-

adás.

SZERDA: Médi.

CSÜTÖRTÖK: Tündérlaki leányok, színmű.

PÉNTEK: Asszony és bábu, színmű-ujdonság

bemutató előadás.

SZOMBAT: Délután: Sámson, színmű.

Este: Asszony és bábu.

VASÁRNAP: Délután: Hejehuja báró, operett

Este: Asszony és bábu.

Egy férj, aki mindent tud

(Bemutató a Vigszínházban)

Drégely Gábor: nem irodalom. Ebből a szempontból nem is lehet egyebet megjegyezni, csak azt, hogy Drégely, ha van benne egy szikrányi önkritika, maga se hiszi, hogy az irodalomnak köze van ahhoz, amit ő csinál, az ennyi: van egy ötlete, amelyet humorosnak és talán szórakoztatónak is talál, ezt az ötletét ügyes és — most már — rutinos színpadi technikával kevésbé elevenre fricskázza, körülszékelve olcsó szellemességekkel és filozófus megállapításokkal hangzó, de viszont elcsépejt közhelyekkel és: készen is van a darab. A kacagtatást: a színészekre bizza: csak épen a helyzetkomikumot adja

meg hozzá, de ahogy ezt csinálja, még az se új. Egészséges angol burleszk-komikum? — vagy francia esprit? — olyan messze vannak Drégelytől, mint maga az irodalom.

Mostani ötlete még hozzá nem is szerencsés és rendkívül valószínűtlen. Egy intelligens embert — régi, ostoba trükk — a tízezer koronás prémre vágyódó orfeum-hölgy beugratja és ettől fogva ez az ur elhiszi, hogy mindent tud, mert hiszen olvas az emberek gondolataiban, — azt azonban mégse tudja, hogy a felesége megcsalja. E körül „bonyolódik” az, amit Drégely komédiának nevez és — a karzat nevet. A földszint egy kicsit megbocsátóan, egy kicsit bosszankodva mosolyog, de azért nem haragszik, hanem azt mondja: „humoros egy ember ez a Drégely, így az orránál fogva tudja vezetni a színházbajáró közönséget”. És Drégelynek igaza van: akire nem haragszanak, annak máris nyert ügye van. — És aki nyer, az mindig Drégely, mert segítségére sietnek aszínészek, de: a közönség se veszít, mert tulteszi magát a más szempontokon és félig-meddig meg is van elégedve.

A Vigszínház tegnap esti közönsége is meglehetősen meg volt elégedve, de ebben igen nagy része volt a jó előadásnak. L a d á n y i Imre játszott a címszerepét, egy kissé megérzett rajta a tragikus színész, de azért többet nyújtott, mint amennyit a szerző-figurája adhatott. Verő Márta alakításában igen kedvesen bontakozott ki annak a budapesti társaságbeli hölgynek az alakja, aki — Drégely szerint — sohase tesz egyebet, csak flörtöl, hazudik és az urát csalja. Játéka deccens volt éskellemes és a nézők ösztönszerűen tapsolták a felvonásvégeken. Heltai Jenő egy ügyvéd szerepében produkált nagyszerű kabinetalakítást. Rendkívül jóízű humor és kiváló színészi rutinja ebben a szerepében is igen jól domborodott ki és mi többször szeretnők az igazgatót a színpadon látni. S o m o g y i Kálmán tulzottan élezte ki a „világhírű művész” félszégeit és grotesksége nem kapcsolódhatott bele azokba a lírai ellágyulásokba, amelyek a szerepében bennevannak. A többi szereplő jelentéktelen és a diszletezés igen gyenge volt. Egy jobb szobaberendezés nem ártott, csak használt volna.

(Ny. Vs.)

A színházi iroda hírei. Vasárnap a színházakban. A Csokonai-színházban ma délután 4 órai kezdettel a Tul a Nagykrivánon operett este bérletszűnőben a Hejehuja báró operett-ujdonság kerül színre. — A Vigszínházban délután 4 órakor mérsékelt helyárrakkal a Tessék szelöltetni című mulatságos bohózat, este fél 8 órai kezdettel Egy férj, aki mindent tud című vigjáték-ujdonság kerül színre. — V e n d é g j á t é k. Hétfőn a Vigszínházban a Csárdás királynő operett kerül színre. Az előadásnak különös érdeklődést kölesönöz Zöldhelyi Anna jónévű operett szubrett fellépte, aki szerződötetési célból fog vendégszereplni. — Hétfőn a Csokonai-színházban a Aranyember. Hétfőn a Csokonai-színházban A) bérletben Jókai Mór népszerű dráma, az Aranyember kerül színre. — A Médi bemutatója. A rendkívül nagy sikert aratott operett ujdonságnak, a Médi-nek kedden lesz a bemutatója a Vigszínházban. Jegyek hétfőtől kezdve válthatók. — Asszony és bábu. Pier Lous színmű-ujdonsága, az Asszony és bábu pénteken kerül bemutatásra a Vigszínházban.

Az arany sugarak. A Nordisk filmgyár leghíjósabb filmalkotását mutatja be ma, vasárnap a Arany Bika mozi. A főszerepeket ötbájós gyermek, az arany sugarak játszik és Karin Sandberg, a világhírű filmprimadonna.

Fenn és lenn. Bünyűgyi dráma négy felvonásban hétfőn az Urániába. Főszereplő Liane Haid.

Hétfőn nagy sláger műsor az Apollóban. A drótostót. Lehár operettje ének kísérettel ma, vasárnap utoljára az Apollóban.

Bünyűgyi detektívdráma. Max Landa főszereplésével az „Embervadász” ma utoljára az Urániában.

Mindenkinek el kell olvasni
a szezon legérdekesebb könyveit:

OLÁH GÁBOR:
Két testvér
regény, ára 8 kor. és 10% felár.

Csermely Gyula:
Egy asszonyi dokumentum
amerikai párbaj a „Toprini nász” híres regény szerzőjének legújabb műve, ára 6 kor. és 10% felár.

Szalánczy József:
Egy boldogtalan asszony
regény, ára 6 kor. és 10% felár.

Fapfátó
Hegedüs és Sándor
irodalmi és nyomdai r. t. könyvkereskedésében
Debreczen, Ferenc József-ut 31. a főposta mellett.

A Bankgyesület r.-t. üzlethelyiségét a Király-utca 4. szám alatti földszinti utcai helyiségbe helyezte át.

Kitűnően megvéd a

MATTONI/FÉLE GIESSHÜBLER
SÁVANYUVIZ

A dugó égetése sokféle infectious bajtól; a pusztá gránitsaikkából fakad.
Több epidémiánál fényesen bevált.

Mindennemű zöldség és főzelék
frissen kapható a Hajdunánási Konzervgyár és Kertgazdasági r.-t. városi üzletében
Bádogos-utca 2.

Mindenkinek tudni kell
MI A RADIKALIZMUS?
irta **JÁSZI OSZKÁR.**
Ára 1 korona 10 fillér.
Kapható
Aczél Henrik antiquáriumban
Első Takarékp-alota.

Most megjelent könyvujdonságok:

Biró Lajos: MOLITOR HÁZ. Regény. K (Szenzációs detektív regény). 16.
Ára —
Gábor Andor: VIDÁM KÖNYV. Novellák. Ára 10.
Gábor Andor: HÉT PILLANGÓ. Regény. Ára 14.
Forró Pál: HUSZONHÉTÉVESEK. Ára 9.
Anatole France: A SZILFASORON. Ára 8.
Szederkényi Anna: A TENGERNÉK EGY CSÖPPJE. Ára 7.
Ády Endre: A HALOTTAK ÉLÉN. Ára 8.
Landsberger Artur: KACAGJ BAJAZZO. Ára 18.
Schumacher: LORD NELSON UTOLSÓ SZERELME. Ára 14.
Rákosi Viktor: PALOZSNÁKY TAMÁS, A NEGYEREJÜ KÁNTOR ÉS EGYÉB ELBESZÉLÉSEK. Ára 7.
Földi Mihály: SÖTÉTSÉG. Regény. Ára 9.
Jolantke Marés: LILLI NAGYNÉNI. Erkölcsejz. Ára 6.50
Lakatos László: EGY VÁLÓPER TÖRTÉNETE. Ára 6.
Csathó Kálmán: BLANCHE VAGY A SZEGÉNY ROKON. Ára 7.
Farkas Pál: A FRANCIA FORRADALOM TÖRTÉNETE. 2 kötet. Ára 16.
Pifísy Lajos: DEKROA VIKTOR CSODALATOS ÉLETE. Ára 14.
Prohászka Ottokár: KULTURA ÉS TERROR. Ára 7.
Siklóssy László: APRÓ GYŰJTÉS. Ára 5.
Máriásy Ödön: A RÁKÓCZY HÁRANG. Ára 7.
Joe Jenkins detektív kaladjai. I-II. Ára 5.
Avercsenko: A TÜKÖR LELKE. Ára 6.
Barbarusse: A POKOL. Ára 14.
Strindberg: A BÜNBÁK. Ára 8.
Karinthy Frigyes: A BÜVÖS SZÉK. Ára 60.
Drégely Gábor: EGY FÉRJ, AKI MINDENT TUD. Ára 5.20
Hermant Abel: HÍRES SZÍNÉSZNŐ. Ára 7.
Freund: A SEXUALITÁS ELMÉLETÉRŐL. Ára 3.50
Dr. Ferenczy: A LELKI PROBLÉMÁK. Ára 6.50
Exner Kornél: ADÓUGYI POLITIKÁNK ÉS A LEGESLEGJABB ADÓMÓDSZER. Ára 5.60
Scholtz: A GYAKORLATI SZEMÉSZET, orvosok és orvostanhallgatók részére. Ára 32.
Csergő Károly: KÖZIGAZGATÁSI FÓRUMOK. Ára 10.
Hozzá 10% háborús felár. Kaphatók:
Hegedüs és Sándor
irodalmi és nyomdai részvénytársaság könyvkereskedésében
DEBRECZEN, Főposta mellett.

Apró hirdetések.
Apró hirdetések egyszeri közlése 10 szög 2 korona, minden további szó 20 fillér. Vasár- és ünnepnapokon 10 szög 3 korona, minden további szó 30 fillér. Kövér betűkkel nyomottak kétszeresen számítódnak.

Beliczay kalapos
miután hazajött a harctérről, elváltatott férfit és női kalapokat javítani, ugyancsak cillindert vasalni
Piac-u. 38., udvarban hátul.

Akinek
törött aranya, ezüstje, ékszere, vagy zálogjegye van eladó, hívja meg Krámer, Arany Bika-bérház 3.

Irodába
ajánkozik jó fizetés mellett kereskedelmét végzett, gyakornokkal bíró urneány. Cim a kiadóhivatalban.

Oleós káposzta
a szék gyathori pusztán, a sámsoni sorompótól 6 kilométerre, mázánként 18 korona, 150 lej 50 korona és kisebb nagyobb mennyiségben kapható.

Eladó
kevesebb használt téli bunda, bőver béleszel Kuisóvásarter 9. szám.

Eladó
Öndódon, a Cucában 32 és fél hold első osztályú tanföldbirtok. A lakóképi csárdán túl, a Máté ut szelén, Kertész és Veres tanfával szemben, kitűnő gazdasági épületekkel ellátva, 2 szobás lakás, görög istálló stb. Értekezhetni Debreczeni Gazdak Bankjánál, Kossuth-utca 17.

Munkások
és munkások azonnal felvételnek. Honig sóra tar.

Káposztás hordók
jókabban eladók. Miklós-utca 22. a háztulajdonossal.

Raktári hordók kigyaluva
10-180 hecto, kádak és szállító hordók minden nagyságban olcsón eladók!

ADLER & SOHN
Wein- und Fasshandlung
Wien, III., Rasumofskyg. 37.
Telegramm: Adler-ohn Wien.
Telefon 3570.

Eladó
Öndódon 10 és fél hold első osztályú szántóföld a nagygyes székben, Jóna tanya mellett, Ferenczdűlő szélén, Értekezhetni a Debreczeni Gazdak Bankjánál, Kossuth-u. 17.

Kecsisokát
egyetemlép.ikezésnél felvesznek.

Nagyobb mennyiségű
különböző nyomógomb, automatadrágomb, ugymint más árut szállít azonnali és legelőbban a „Kontinent”
Ha. dets., Import & Export Gesellschaft m. b. H., Wica, V., Wiedner Hauptst. 95. Allandó képviselő kerestetnek!

Takarításra
(irodahelyiségeknek) alkalmas jó munkás felvételük Piac-utca 49., 2-ik udvar.

Eladó
Sámsoni-ut mentén Geréby telepen, a várbáz mellett, a Kondor-utca 3. sz. ház, mely magában foglal 2 szoba, 2 konyha, kamra, pince és egyéb melléképületekkel ellátott lakást 10-12 es tehénstállót, sertés és aprómarha órákat, geret stb. Az egész telek drokkorítással van körülvéve, 2 hold szőlő, veteményes és gyümölcsös kerttel ellátva. Értekezhetni a Debreczeni Gazdak Bankja r.-t.-nál, Kossuth-u. 17.

Fajalma
kicsinyben és nagyban maximális áron eladó
G. Szabó Mihály
ref. lelkésznel Tiszabecs, Szatmár m.

VISZKETEGSÉGET, SÓMÓRT, RÜNT
a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fiesch-féle eredeti, törvényesen védett „SKABOFORM-KEMŐCS”. Nincs szaga, nem piszkol. Mindig eredeti pecsétos Dr. Fiesch-jelet kerjünk. Probategely K 4.—, nagy tegely K 6.—, családi tegely K 15.—. Kapható a helyben gyógyszerárakban vagy direct a készítőnei rendelés: **Dr. Fiesch E.** „Korona” gyogytára, Győr.
Vételnél a „SKABOFORM” védjegyre ügyeljünk.